

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

Мирославський С.В.

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до практичних (семінарських) занять
та самостійної роботи з дисципліни
«Цивільне право»**

Суми - 2021

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

Мирославський С.В.

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до практичних (семінарських) занять
та самостійної роботи з дисципліни
«Цивільне право»**

Суми – 2021

УДК 378.147.091.31-059.2:347]:378.041 (072.057.875)

М64

*Рекомендовано Вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
(протокол №3 від 22 жовтня 2021 року)*

Рецензенти:

Н.В. Плотнікова – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства Навчально-наукового інституту права СумДУ;

Р.В. Афанасієв– кандидат юридичних наук, доцент, адвокат, член ради адвокатів України, представник від адвокатів Сумської області, голова Сумського обласного відділу Спілки адвокатів України.

Мирославський С. В

М64. Інструктивно-методичні матеріали до практичних (семінарських) занять та самостійної роботи з дисципліни «Цивільне право». / С. В. Мирославський. – Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, 2021. – 22 с.

Методичні матеріали складені відповідно до навчального плану та навчальної програми курсу, представляють тематичний план, зміст навчального курсу, рекомендації по роботі на лекційних заняттях, плани семінарських занять та методичні рекомендації до них, завдання для самостійної роботи, список нормативної і теоретичної літератури з кожної теми, питання до іспиту.

УДК 378.147.091.31-059.2:347]:378.041 (072.057.875)

© Сергій Мирославський, 2021

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	5
ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	6
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	18
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	20

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни є надання студентам необхідного обсягу знань, вмінь та навичок в межах предмету курсу Цивільного права України. Актуальність: в сучасних умовах радикальних економічних і політичних перетворень, коли в державі будується нова модель господарської системи, в якій найважливішим елементом є ринок, роль і соціальна цінність цивільного права значно зросли. Притаманні цивільно-правовому регулюванню начала ініціативи і диспозитивності, рівноправності і взаємної майнової відповідальності суб'єктів підвищують його соціальну цінність і сприяють розширенню сфери його застосування в правовій державі, що формується. Для цивільного права характерне виникнення цивільно-правових відносин в результаті вольових дій (договорів, односторонніх угод тощо) їх учасників. У процесі радикальної економічної реформи змінюються форми і методи організації матеріально-технічного забезпечення, відбувається рішучий перехід від централізованого розподілу матеріальних ресурсів до оптової торгівлі засобами виробництва і вільного продажу товарів на ярмарку. За цих умов значно підвищується роль господарських договорів (поставки, перевезення) як юридичних фактів, що породжують відповідні цивільні права та обов'язки між організаціями. Тому вивчення такої навчальної дисципліни як цивільне право, об'єктивно стає в центр сучасної юридичної освіти.

Питання цивільного права займають значне місце в повсякденній діяльності працівників юридичної служби народного господарства, а також в діяльності органів суду, нотаріату, господарського суду та інших.

Предметом вивчення є система майнових і особистих немайнових відносин, цивільне законодавство, практичні питання застосування норм цивільного права. В програмі також дотримані методичні вимоги, відповідно до яких вивчення предмета повинно починатися з загальних понять і категорій і переходити до конкретних інститутів цивільного права.

Методичні матеріали складені відповідно до навчального плану та навчальної програми курсу «Цивільне право » й призначені для використання в навчальному процесі.

Основними завданнями вивчення дисципліни є надання студентам наступних знань: про предмет, структуру, зміст курсу в обсязі робочої програми; основні поняття, принципи, джерела цивільного права; умови виникнення, розвиток, та припинення цивільних правовідносин; питання охорони та захисту окремих інститутів цивільного права; регулювання

цивільних правовідносин в міжнародному обігу та оволодіння студентами наступними вміннями: самостійно аналізувати законодавчі акти; володіти основними навичками практичного використання цивільно-правових засобів захисту порушених прав; вирішувати ситуації, що виникають в судовій та господарській практиці; складати основні юридичні документи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет, структуру, зміст курсу в обсязі робочої програми;
- основні поняття, принципи, джерела цивільного права;
- умови виникнення, розвиток, та припинення цивільних правовідносин;
- питання охорони та захисту окремих інститутів цивільного права;
- регулювання цивільних правовідносин в міжнародному обігу.

вміти:

- самостійно аналізувати законодавчі акти;
- володіти основними навичками практичного використання цивільно-правових засобів захисту порушених прав;
- вирішувати ситуації, що виникають в судовій та господарській практиці;
- складати основні юридичні документи.

Зв'язок з іншими дисциплінами. Вивчення Цивільного права базується на знаннях та навичках, які отримані студентами з теорії держави і права, історії держави і права, конституційного права. Отримані знання та навички є базовими для вивчення таких навчальних дисциплін як господарське, сімейне, банківське право, валютне право, правове регулювання розрахунків.

ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Мета практичних завдань: перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу дисципліни, усунення прогалин у знаннях та формування практичних навичок, мотивування студентів до активізації роботи із засвоєння навчального матеріалу.

Тестові завдання:

- Виконуються індивідуально, письмово та без використання допоміжних матеріалів.
- В кожному тестовому завданні наявна одна правильна відповідь.

- Час на надання відповіді та кількість балів встановлюється в кожному конкретному випадку в залежності від складності та обсягу тестових завдань.
- Відповіді, в період дистанційного навчання, надсилаються на електронну адресу: smyroslavskyi@gmail.com
- Результат тесту залежить від кількості питань, на які було дано правильну відповідь та суми набраних балів.

Практичні задачі:

- Кожна практична задача містить опис проблемної ситуації (конфлікту/спору). До кожної практичної ситуації ставиться два і більше запитання, які потребують вирішення.
- Виконуються індивідуально, письмово з використання допоміжних матеріалів (нормативно-правові акти, науково-практичні коментарі) .
- Відповідь повинна бути стислою та містити конкретну відповідь на поставлене запитання з відповідним посиланням на нормативно-правовий акт (стаття Цивільного кодексу України тощо).
- Відповіді, в період дистанційного навчання, надсилаються на електронну адресу: smyroslavskyi@gmail.com

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1. ВСТУП ДО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА. ПРЕДМЕТ, МЕТОД, СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА. ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

План практичного заняття.

1. Дайте характеристику поняття цивільного права.
2. Який предмет та метод цивільного права.
3. Назвіть функції права.
4. Які Ви знаєте принципи цивільного права.
5. Система цивільного права як галузі права.
6. Джерела права.
7. Акти цивільного законодавства.

Індивідуальні завдання.

1. Основні напрямки удосконалення нормативно-правової бази цивільного права.
2. Цивільний кодекс України та інші кодифіковані нормативні акти, які регулюють цивільні правовідносини. Укази Президента, декрети і постанови Кабінету Міністрів України.
3. Аналогія закону та аналогія права.

ТЕМА 2. ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ. ЮРИДИЧНІ ФАКТИ ТА ПРАВОЧИНИ

ПЛАН ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ.

1. Поняття цивільних правовідносин, їх види і класифікація.
2. В чому відмінність цивільних правовідносин від інших галузевих правовідносин.
3. За якими ознаками класифікуються правовідносини.
4. Структура цивільних правовідносин.
5. Суб'єктний склад правовідносин.
6. Значення цивільних правовідносин та підстави їх виникнення.

Індивідуальні завдання.

1. Виникнення, припинення правоздатності та дієздатності.
2. Випадки обмеження в правоздатності та дієздатності.
3. Юридичні факти та правочини.

ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.

План практичного заняття.

1. Громадяни як суб'єкти цивільного права.
2. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
3. Держава, місцеві органи влади, як суб'єкти цивільного права.

Індивідуальні завдання.

1. Ім'я та місце проживання громадянина.
2. Особливість правоздатності юридичної особи.
3. Особливості Держави Україна, як особливого суб'єкта цивільного права.

ТЕМА 4. ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.

План практичного заняття.

1. Поняття та види об'єктів цивільних прав.
2. Поняття речей, майна та Цілісного майнового комплексу підприємств, як об'єктів цивільних прав.
3. Класифікація речей.

Індивідуальні завдання.

1. Особливість цінних паперів як об'єктів цивільних прав.
2. Гроші, як об'єкт цивільних правовідносин.

ТЕМА 5. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.

План практичного заняття.

1. Поняття суб'єктивного права, його склад право на власні дії, право на чужі дії (бездіяльність), можливість застосування засобів державного примусу до зобов'язальних суб'єктів.

2. Поняття суб'єктивного обов'язку, його визначення і склад.
3. Поняття, зміст, значення здійснення цивільних прав
4. Принципи здійснення цивільних прав.
5. Захист цивільних прав.

Індивідуальні завдання.

1. Імперативний і диспозитивний способи здійснення цивільних прав.
2. Органи, зобов'язані захищати цивільні права.
3. Законодавче забезпечення захисту честі, гідності та ділової репутації громадян і організацій.

ТЕМА 6. СТРОКИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ.

План практичного заняття.

1. Поняття строків (термінів) у цивільному праві.
2. Значення строків (термінів) у цивільному праві.
3. Види цивільно-правових строків (термінів).
4. Поняття позовна давність.

Індивідуальні завдання.

1. Значення позовної давності.
2. Наслідки пропуску позовної давності.

ТЕМА 7. ПРЕДСТАВНИЦТВО І ДОВІРЕНІСТЬ.

План практичного заняття.

1. Загальна характеристику поняття представництва.
2. Види представництва.
3. Представництво за довіреністю.
4. Передоручення
5. Форми довіреності.
6. Види довіреності.
7. Строк довіреності.
8. Генеральна, спеціальна, одноразова довіреності.
9. Припинення представництва за довіреністю.

Індивідуальні завдання.

1. Дії представника, які не породжують права і обов'язки особи, яка представляється.
2. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.
3. Довіреності, які прирівнюються до нотаріально завірених.
4. Відмова від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

ТЕМА 8. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.

План практичного заняття.

1. Законодавство яке регулює особисті немайнові права громадян.
2. Поняття особистих немайнових прав та їх види.
3. Ознаки особистих немайнових прав, їх абсолютність і не відчужуваність.
4. Зміст особистого немайнового права.
5. Здійснення та забезпечення здійснення особистого немайнового права.
6. Охорона та захист особистих немайнових прав.

Індивідуальні завдання.

1. Порядок спростування недостовірної інформації.
2. Охорона особистих немайнових прав іноземців та осіб без громадянства.
3. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
4. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

ТЕМА 9. ПРАВО ВЛАСНОСТІ.

План практичного заняття.

1. Поняття власності та права власності.
2. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному значенні.
3. Елементи права власності.
4. Зміст права власності.
5. Способи набуття і припинення права власності.
6. Форми власності, їх правове регулювання.
7. Охорона права власності.
8. Підстави виникнення і припинення права власності.
9. Загальні положення про речові права на чуже майно.
10. Право власності на землю (земельну ділянку).
11. Право власності на житло.

Індивідуальні завдання.

1. Первинні і похідні способи набуття права власності. Набувальна давність.
2. Поняття ризику випадкової загибелі або зіпсування майна.
3. Добросовісні і недобросовісні незаконні володарі.
4. Знахідка, скарб.

ТЕМА 10. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.

План практичного заняття.

1. Поняття зобов'язань
2. Види зобов'язань
3. Виконання зобов'язань
4. Принцип належного виконання зобов'язання
5. Суб'єкти виконання зобов'язань
6. Заміна сторони в зобов'язання
7. Місце виконання зобов'язань
8. Предмет виконання зобов'язань
9. Спосіб виконання зобов'язань

Індивідуальні завдання.

1. Відступлення права вимоги
2. Переведення боргу
3. Загальна характеристика способів забезпечення виконання зобов'язань
4. Окремі способи забезпечення виконання зобов'язань

ТЕМА 11. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

План практичного заняття.

1. Поняття цивільно-правової відповідальності
2. Форми і види цивільно-правової відповідальності
3. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності
4. Підстави звільнення від відповідальності

Індивідуальні завдання.

1. Специфічні ознаки цивільної відповідальності.
2. Функції цивільно-правової відповідальності.

ТЕМА 12. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР.

План практичного заняття.

1. Поняття та значення договору
3. Види договорів
4. Зміст договору
5. Укладення, зміна і розірвання договору

Індивідуальні завдання.

1. Попередній договір
2. Договір приєднання

**ТЕМА 13. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ,
ПОСТАВКИ, МІНИ.**

План практичного заняття.

1. Поняття та зміст договору купівлі-продажу
2. Роздрібна купівля-продаж
3. Договір міни (бартеру)
4. Договір поставки

Індивідуальні завдання.

1. Продаж товарів у кредит.
2. Договір дарування.
3. Договір контрактації сільськогосподарської продукції
4. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу .

ТЕМА 14. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ПРО НАЙМ (ОРЕНДУ).

План практичного заняття.

1. Договір найму (оренди).
2. Поняття та загальна характеристика договору прокату
3. Договір оренди (найму) земельної ділянки
4. Найм (оренда) транспортного засобу

Індивідуальні завдання.

1. Ремонт житла, переданого у найм.
2. Розірвання договору найму житла
3. Особливості договору лізингу

ТЕМА 15. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ДОГОВОРУ ПІДРЯДУ.

План практичного заняття.

1. Поняття і зміст договору підряду
2. Право та обов'язки підрядника.
3. Права та обов'язки замовника.
4. Договір побутового підряду
5. Договір будівельного підряду

Індивідуальні завдання.

1. Генеральний підрядник та субпідрядник.
2. Виконання роботи з матеріалу підрядника/замовника
3. Підряд на проектні та пошукові роботи

**ТЕМА 16. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ.
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ СТРАХУВАННЯ.**

План практичного заняття.

1. Загальна характеристика та правове регулювання перевезення.
2. Договір зберігання
3. Зберігання на товарному складі
4. Спеціальні види договору зберігання
5. Поняття та істотні умови договору страхування
6. Сторони договору страхування, їхні права та обов'язки
7. Порядок укладення, зміни та припинення договору страхування

Індивідуальні завдання.

1. Договір перевезення та договір транспортного експедирування
2. Строк доставки вантажу, пасажирів, багажу, пошти.
3. Відповідальність перевізника.
4. Недійсність договору страхування.

ТЕМА 17. ПОЗИКА, КРЕДИТ, БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД.

План практичного заняття.

1. Договір позики
2. Поняття та загальна характеристика кредитного договору
3. Договір банківського вкладу.
4. Розрахунки як особливі банківські правочини.

Індивідуальні завдання.

1. Договір банківського вкладу на користь третьої особи.
2. Форми розрахунків.
3. Види безготівкових розрахунків.
4. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень.

ТЕМА 18. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ.

План практичного заняття.

1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
2. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
3. Право на оголошення конкурсу.
4. Умови конкурсу.

Індивідуальні завдання.

1. Відмова від проведення конкурсу.

ТЕМА 19. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ.

План практичного заняття.

1. Поняття і значення зобов'язань з відшкодування шкоди
2. Підстави деліктної відповідальності
3. Система зобов'язань з відшкодування шкоди

Індивідуальні завдання.

1. Відповідальність за шкоду, заподіяну працівником
2. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки

ТЕМА 20. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СПАДКУВАННЯ.

План практичного заняття.

1. Поняття і значення спадкування.
2. Підстави спадкування.
3. Час і місце відкриття спадщини.
4. Спадкодавець. Спадкоємці. Умови, за яких спадкоємець усувається від спадщини.
5. Спадкове майно.
6. Спадкування за законом.
7. Коло спадкоємців за законом і черговість закликання їх до спадкування.
8. Особливі категорії спадкоємців /онуки, правнуки, утриманці/.
9. Розподіл спадкового майна між спадкоємцями.
10. Правила спадкування предметів звичайної домашньої обстановки та вжитку.
11. Спадкування за заповітом.
12. Поняття та форма заповіту.
13. Зміст заповіту.
14. Право на обов'язкову частку.
15. Заповідальний відказ.
16. Скасування і зміна заповіту.

Індивідуальні завдання.

1. Випадки при яких майно померлого за правом спадкоємства переходить до держави.
2. Спадкоємці мають право на обов'язкову частину в спадщині.
3. Скасування чи змінені заповіту.
4. Виконання заповіту.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Заняття з курсу проводяться у формі лекцій, практичних занять.

У лекціях викладається основний зміст розділів програми. Їх матеріал узгоджується з вимогами нормативних документів, а також з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця. Основна увага на лекціях приділяється найбільш складним питанням курсу, недостатньо відображеним у учбово-методичній літературі з дисципліни.

При вивченні дисципліни використовуються вступна, тематичні й підсумкова лекції. Залежно від структури навчального матеріалу передбачено застосування монологічних, проблемних лекцій та лекцій-бесід.

Семінарські заняття призначені для закріплення студентами лекційного матеріалу, практичні заняття забезпечують придбання ними практичних навичок управління фінансами банку.

При вивченні курсу використовуються наступні навчальні технології, що покликані забезпечити активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів на практичних та семінарських заняттях.

1. **Робота в малих групах** – використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

2. **Семінари-дискусії** – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

3. **Презентації** – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, захисту курсової роботи.

Самостійна робота студентів над вивченням дисципліни полягає в систематичному опрацюванні навчальних матеріалів: опорного конспекту лекцій, рекомендованої літератури, фахових видань, матеріалів, зібраних на базі практики тощо.

Індивідуально-консультативна робота – це вид навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється за графіком індивідуально-

консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, які винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуальні заняття проводяться із студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей.

Консультація – це форма навчального заняття, при якій студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Методики активізації процесу навчання

Проблемні лекції – спрямовуються на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань за темою обмежується двома-трьома ключовими моментами, а увага студентів концентрується на матеріалі, якого немає в підручниках. Використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам друкованих матеріалів та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам ставляться питання для розвитку самостійного мислення, проте лектор відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Системні питання в ході лекції відіграють активізуючу роль, примушують студентів сконцентруватися і активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу даної теми. Вони розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично оцінювати власні погляди.

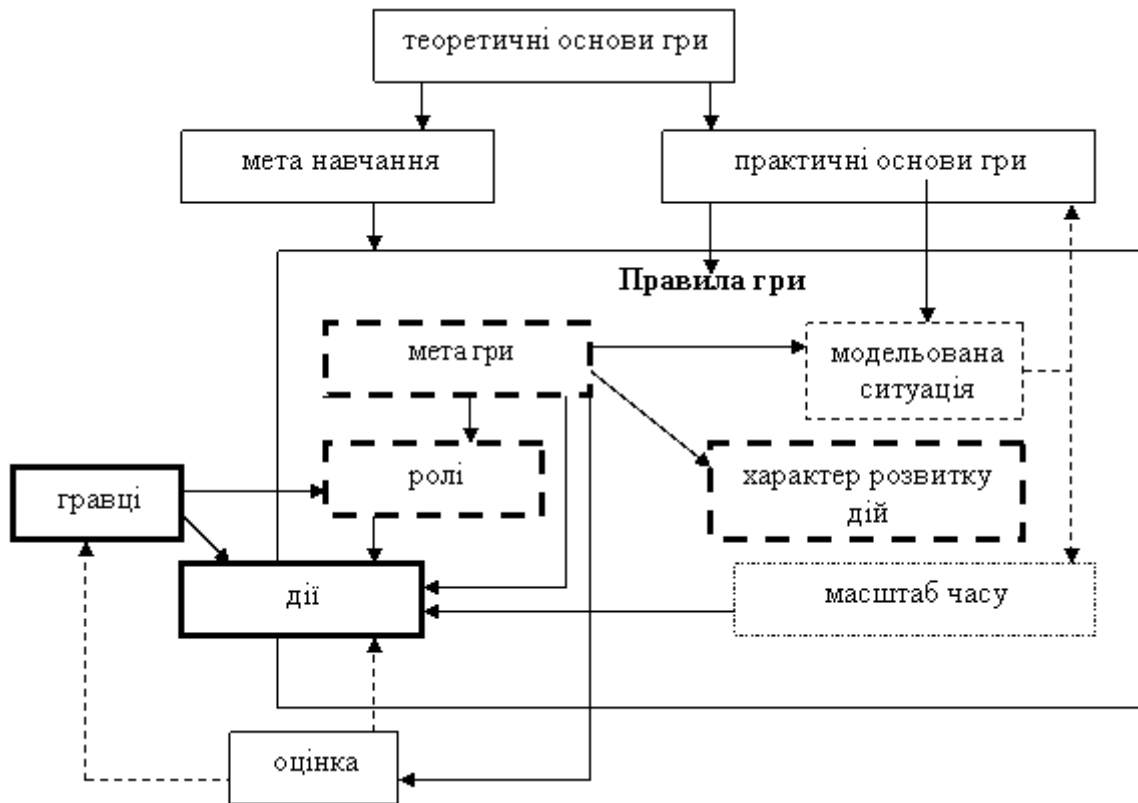
Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань протягом дуже обмеженого часу. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) дає можливість наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає аналіз виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Рольові ігри (інсценізації) – це форма активізації студентів, при якій вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Методи активного навчання:

Схема проведення професійної ділової гри

Модельована ситуація і результати гри повинні бути пов'язані із зрозумілими цілями навчання, які демонструють користь, що отримують гравці після закінчення гри. Рекомендації:

- гравець повинен бути здатний використовувати нові вміння і знання після закінчення гри;
- вчити гравців тому, що їм цікаво;
- забезпечувати зв'язок між результатами гри і професійною діяльністю гравця;
- пояснювати тему, впливаючи на успіх модельованої ситуації;
- мотивувати гравця.

Пропонується проведення ділових ігор за актуальними та нестандартними ситуаціями.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система

оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань, та виконання інших видів самостійної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	A	«відмінно»	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16-20	B	«добре»	Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11-15	C		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6-10	D	«задовільно»	Оцінка виставляється за правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1-5	E		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні не грубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання.
0	FX	«незадовільно»	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль вивчення дисципліни відбувається у 4-му семестрі за результатами складання екзамену.

Питання до іспиту

1. Поняття зобов'язань
2. Види зобов'язань
3. Виконання зобов'язань
4. Принцип належного виконання зобов'язання
5. Суб'єкти виконання зобов'язань
6. Заміна сторони в зобов'язання
7. Відступлення права вимоги
8. Переведення боргу
9. Місце виконання зобов'язань
10. Предмет виконання зобов'язань
11. Спосіб виконання зобов'язань
12. Загальна характеристика способів забезпечення виконання зобов'язань
13. Окремі способи забезпечення виконання зобов'язань
14. Поняття цивільно-правової відповідальності
15. Форми і види цивільно-правової відповідальності
16. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності
17. Підстави звільнення від відповідальності
18. Поняття та способи припинення зобов'язань
19. Окремі способи припинення зобов'язань
20. Поняття та значення договору
21. Види договорів
22. Зміст договору
23. Укладення, зміна і розірвання договору
24. Попередній договір
25. Договір приєднання
26. Поняття та зміст договору купівлі-продажу
27. Продаж товарів у кредит
28. Роздрібна купівля-продаж
29. Договір міни (бартеру)
30. Договір дарування
31. Договір поставки
32. Договір контрактації сільськогосподарської продукції

33. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу
34. Договір найму (оренди)
35. Поняття та загальна характеристика договору прокату
36. Договір оренди (найму) земельної ділянки
37. Найм (оренда) транспортного засобу
38. Договір лізингу
39. Поняття і зміст договору підряду
40. Договір побутового підряду
41. Договір будівельного підряду
42. Підряд на проектні та пошукові роботи
43. Договір позики
44. Поняття та загальна характеристика кредитного договору
45. Договір банківського вкладу
46. Розрахунки як особливі банківські правочини.
47. Загальна характеристика та правове регулювання перевезення.
48. Договір перевезення та договір транспортного експедирування
49. Договір зберігання
50. Договір про спільну діяльність
51. Зберігання на товарному складі
52. Спеціальні види договору зберігання
53. Поняття та істотні умови договору страхування
54. Сторони договору страхування, їхні права та обов'язки
55. Порядок укладення, зміни та припинення договору страхування
56. Поняття та загальна характеристика позадоговірних зобов'язань
57. Зобов'язання що виникають внаслідок рятування майна та життя
58. Зобов'язання що виникають з безпідставного набуття або збереження чужого майна
59. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
60. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
61. Поняття і значення зобов'язань з відшкодування шкоди
62. Підстави деліктної відповідальності
63. Система зобов'язань з відшкодування шкоди
64. Відповідальність за шкоду, заподіяну працівником
65. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки
66. Поняття та значення спадкування
67. Основні поняття спадкового права
68. Відкриття спадщини

69. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавця
70. Відшкодування витрат, які падають на спадкоємців
71. Поняття заповіту та його зміст
72. Форма заповіту
73. Види заповітів
74. Спадковий договір
75. Особливі заповідальні розпорядження заповідача
76. Право на обов'язкову частку у спадщині
77. Недійсність заповіту
78. Поняття спадкування за законом і коло спадкоємців за законом
79. Черговість спадкування за законом
80. Спадкування за правом представлення
81. Розподіл спадщини між спадкоємцями
82. Прийняття спадщини

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні:

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996.- №30.- Ст.141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За заг.ред. В.І.Борисової, І.В.Спасібо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. – Х.: Право, 2017 (Т.1).
4. Мазур О.С. Цивільне право України: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 384 с
5. Панченко М. І. Цивільне право України: Навчальний посібник. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2015. 583 с.
6. Харитонов Є. О., Дрішлюк Л. І. Цивільне право України. Елементарний курс: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2016. 352 с.

Додаткові:

1. Цивільний кодекс України: Постатейний коментар у двох частинах / Відп.ред. А.С.Довгерт, Н.С.Кузнєцова. – К.: Юстиніан, 2005 (Ч.1).
2. Ромовська З.В. Українське цивільне право: Загальна частина.Академічний курс. Підручник. – К.: Правова єдність 2010.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Рада Європи від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_043.
5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України 23.02.2006 р. № 3477-IV [Електрон. ресурс] // Офіц. веб-

- сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
6. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини: моногр. / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – 2-е вид., переробл. і доповн. – О.: Фенікс, 2011. – 456 с.
 7. Ромовська З. В. Цивільна правоздатність громадян / З. В. Ромовська // Право України. – 2004. – № 10. – С. 46-48.
 8. Конвенція про згоду на взяття шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбів від 10.12.1962 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_242
 9. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20.05.1980 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_327
 10. Апопій І. Класифікація підстав недійсності шлюбу. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 1. С. 28–130.
 11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» та частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї») № 5-рп/99 від 03.06.1999 р. Офіційний вісник України. 1999. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57v005p710-99>
 12. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 р. Вісник Верховного Суду України. 2008. №1.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/>
2. <http://lib.uabs.edu.ua/>
3. <http://lib.rada.gov.ua/static/about/welcome.html>
4. <http://www.ounb.sumy.ua/>
5. <http://www.lsl.lviv.ua/>
6. <http://dspace.uabs.edu.ua/>
7. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/a>
8. portal.rada.gov.ua/
9. www.kmu.gov.ua/
10. www.scourt.gov.ua/
11. <http://court.gov.ua/>
12. www.bank.gov.ua/

Методичне видання

МИРОСЛАВСЬКИЙ Сергій Володимирович

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
до практичних (семінарських) занять
та самостійної роботи з дисципліни
«Цивільне право»**

Відповідальний за випуск *О. Ю. Кудріна*
Комп'ютерна верстка *О. Л. Суріна*

Підп. до друку 22.10.2021.
Формат 60x84/16. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 1,27.
Ум. фарб.-відб. 1,27. Обл.-вид. арк. 0,80.
Тираж 50 пр. Вид. №45.

Суми: СумДПУ, імені А. С. Макаренка
40002, м.Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.